

KIERUNKI POLITYKI W ZAKRESIE ARTYKUŁÓW MLECZARSKICH W KRAJACH ZACHODNICH W ROKU GOSPODARCZYM 1962/63¹

Na żądanie Komitetu Międzynarodowych Obrotów Towarowych FAO (CCP), w ciągu ostatnich 4 lat zostały opracowane przez FAO roczne przeglądy w zakresie polityki mleczarskiej poszczególnych krajów. Artykuł niniejszy stanowi podsumowanie przeglądu za rok gospodarczy 1962/63.

Najważniejszym wydarzeniem, jakie poruszyło handel międzynarodowy w zakresie produktów mleczarskich w 1963 r., była decyzja rządu Wielkiej Brytanii dotycząca kontynuowania ograniczeń ilościowych w zakresie importu masła na dalsze 12 miesięcy: od kwietnia 1963 do marca 1964 r., jakkolwiek kontyngenty importowe zostały podwyższone równocześnie o 5% w stosunku do poziomu roku ubiegłego. W ramach pertraktacji Europejskiego Stowarzyszenia Wolnego Handlu (EFTA), Wielka Brytania wniosła taryfy celne na masło na okres trwania systemu ograniczeń ilościowych.

Z powodu znacznych zapasów masła i braku zbytu na rynku międzynarodowym, wyeksportowano, częściowo przy pomocy poważnych subsydiów, większe ilości mleka w postaci pełnego proszku mlecznego, co spowodowało nadmierną jego podaż na rynku.

Warunki atmosferyczne lata 1962/63 r. sprzyjały na ogół produkcji mleka, gorzej natomiast przedstawiała się sytuacja w zimie 1963 r., w szczególności w północno-zachodniej Europie. W związku z tym produkcja mleka w pierwszej połowie roku przekroczyła poziom roku ubiegłego, w następstwie czego znacznie wzrosły zapasy masła. Natomiast na skutek zmniejszonej produkcji w okresie zimowym zapasy te uległy znacznemu obniżeniu, z wyjątkiem Kanady i Stanów Zjednoczonych, gdzie nadal stanowią poważny problem.

W nowej Zelandii w ciągu roku gospodarczego 1962/63 ceny producentów na mleko świeże zostały nieznacznie obniżone do poziomu zagwarantowanego w Wielkiej Brytanii. Ceny detaliczne mleka płynnego wzrosły w Wielkiej Brytanii, Belgii i we Włoszech; nieznaczna zwyżka nastąpiła również we Francji. Ceny płacone producentom za mleko przeznaczone na cele przetwórcze spadły w Stanach Zjednoczonych i Nowej Zelandii na skutek zmniejszenia subwencji na obniżenie cen.

Zmiany zachodzące w niektórych krajach

Argentyna wprowadziła od dnia 1 lipca 1962 r. premie za czystość mleka. W związku z tym wszystkie mleczarnie znajdujące się w poszczególnych okręgach dostaw mleka, muszą płać producentom ceny zależnie od stopnia czystości. W dodatku mleko pochodzące z gospodarstw wolnych od gruźlicy, posiadających odpowiednie zaświadczenie, korzysta z dodatku w postaci 5% podstawowej ceny.

Australia. W lipcu 1962 r. wszedł w życie nowy pięcioletni Projekt Stabilizacji. Rola państwo polega na:

1. Udzielaniu subsydium w wysokości 30,24 mln dol.² za każde pięcioletnie trwania Projektu. Subsydium obejmuje wszystkie zakłady produkujące masło i sery;

¹ Opracowano na podstawie artykułu „National Dairy Policies 1962/63” zamieszczonego w Monthly Bulletin of Agricultural Economics and Statistics, nr 7/8, 1963.

² Wszystkie ceny przytaczane w artykule podane są w dolarach USA.

2. Zagwarantowaniu wyrównawczych zasiłków za masło, ser i produkty maślane (o minimalnej zawartości masła 40%). Na 1962/63 r. zagwarantowany został poziom pozwalający przetwórciom wypłacić producentom 82,2 centa za 1 kg masła.

Wobec zwyżki dopłat eksportowych za masło i ser, dopłaty skarbowe objęły również i produkty maślane łącznie z masłem bawolim, kazeiną i chudym mlekiem w proszku. Akcja dopłat stosowana jest dla poparcia eksportu.

Austria. Nowe zarządzenia ustalające wyższe ceny hurtowe i detaliczne na mleko i produkty mleczarskie obowiązują w Austrii od 1 maja 1963 r. Detaliczna cena mleka płynnego, butelkowanego, pasteryzowanego ustalona została na 12,31 centów za litr, cena zaś masła podwyższona o ok. 12% (ze 136,2 na 141,5 centów za 1 kg).

Obowiązkowe zakupy sera i masła przez producentów zredukowano z dniem 1 września 1962 r. z 250 g do 125 g za każde 100 kg mleka dostarczonego do mleczarni na skutek nieco niższej produkcji mleka, spowodowanej suszą oraz z powodu zwiększonego spożycia mleka i produktów mleczarskich przez turystów.

W Belgii z dniem 1 października 1962 r. ceny dla producentów mleka zostały podwyższone o 0,5 centa za litr, co równa się ok. 7% ceny produktu. Podwyżka była pomyślana jako premia za jakość, ale objęła dotąd ok. 95% produkcji mleka. Zwyżka ta odbiła się na konsumencie w postaci wyższej ceny detalicznej mleka, masła i innych artykułów mleczarskich. Aby zredukować zapasy kontynuowano sprzedaż masła topionego po 100 centów za kg, w porównaniu z ceną masła świeżego — 162,8 centów za kg oraz prolongowano subsydia eksportowe dla serów i niesłodzonego mleka skondensowanego.

Kanada. Od 1 maja 1962 r. Kanadyjski Program Pomocy dla Mleczarstwa został zmieniony w celu utrzymania dochodu gospodarstw na poziomie roku ubiegłego oraz zwiększenia krajowego popytu na masło.

W tym celu zredukowano cenę masła i śmietanki o 24,5 centów za kg, ustalając ją na 106 centów za kg, co stanowi obniżkę o ok. 20%. Jednak Urząd Stabilizacji Rolnictwa został upoważniony do kontynuowania skupu masła śmietankowego po 130,5 centa za kg.

Finlandia. Pomimo różnych środków podejmowanych dla ograniczenia nadwyżek produkcyjnych, dostawy mleka wciąż rosną w związku z dalszym podniesieniem się przeciętnej wydajności mleka od krowy. Nadal obowiązują zarządzenia ograniczające import zboża pastewnego, a od jesieni 1962 r. podniesiono ceny koncentratów paszowych. Państwo próbowało wpłynąć na produkcję przez zmianę stosunku pomiędzy cenami mleka i zbóż. Nowe ustawodawstwo w zakresie cen na następne trzy lata gospodarze ogranicza wypłaty subsydiów do rozmiarów produkcji nie przewyższającej produkcji z okresu 1962/63 r.

Francja. Ceny dla producentów mleka zostały dwukrotnie podwyższone do 7,50 centów za litr.

W 1962/63 organizacja FORMA (*Fonds d'orientation et de regularisation des marches agricoles*) wypłacała subsydia za chude mleko w proszku używane do handlowych mieszanek pastewnych. Subsydia te dochodziły do 3,6 centów za kg mleka chudego w proszku w lecie i 6,8 centów w zimie z zastrzeżeniem, że mleko nie było użyte do tuczu kurcząt, gdyż w tym przypadku subsydlum wynosiło odpowiednio 23,9 centów i 25,9 centów za kg.

Niemiecka Republika Federalna zwiększyła znacznie w 1962 r. swój import masła i udzieliła licencji importowych na 36,5 tys. ton (łącznie z ilością importowaną z Francji na teren Zagłębia Saary). Umowa co do cen minimalnych pomiędzy NRF a Holandią i Danią dotycząca importu sera z tych krajów, została odnowiona na następny rok.

Włochy. Od października 1961 r. import masła do Włoch został objęty reglamentacją. W 1962 r. import masła do Włoch osiągnął ilość 28 tys. ton w porównaniu z 6,4 tys. ton w 1961 r. Licencje importowe wydawane są zwykle na pewne ilości, które mają być wywiezione z określonych krajów, jednak na wiosnę 1962 r. importerom wolno było sprowadzać z dowolnego kraju oferującego korzystne warunki.

W Holandii z dniem 1 listopada 1962 r. wprowadzony został nowy kierunek polityki mleczarskiej na lata 1962/63, mający za zadanie ujednoczenie polityki holenderskiej w tym zakresie z polityką proponowaną przez Wspólny Rynek. Uchylony został poprzednio obowiązujący system reglamentacji krajowej i wprowadzony został system cen podstawowych na mleko dostarczone do mleczarni. Cena ta za 100 kg mleka o zawartości tłuszczu 3,7%, ustalona została na 7,46 dol.

Aby utrzymać poziom dotychczasowych dochodów producentów na poziomie cen podstawowych, przedsięwzięto następujące kroki:

a) Przy obliczaniu ceny przeciętnej cenę płynnego mleka zwiększono o 34,5 centów za 100 kg, tj. do 8,47 dol. Osiągnięto to przez podwyższenie ceny płaconej przez konsumenta,

b) Subsydium ustalone dla mleka przeznaczonego do przerobu musi być wpłacone z góry za cały rok mleczarski. Subsydium rządowe na 1962/63 r. ustalone zostało na 1,74 dol. za 100 kg mleka. Wysokość ta została skalkulowana w mniemaniu, że przerób mleka przyniesie przeciętny dochód 5,21 dol. za 100 kg mleka. Przy globalnym zwrocie za przerób mleka 6,95 dol. i zwrocie za świeże mleko 8,47 dol. oraz zakładając, że $\frac{1}{3}$ mleka zużywana jest w stanie świeżym, przeciętna cena dla producenta, stanowiąca cel ustawy, tj. 7,46 dol. za 100 kg — byłaby utrzymana.

Całość subsydiów dla przemysłu mleczarskiego wyniesie na podstawie nowego planu ok. 75—77 mln dol., tj. o około 8,3 mln dol. mniej, aniżeli w 1961/62 r. W dodatku nowy plan ma tę przewagę, że pozwala rządowi na preeliminowanie wypłat z góry.

W październiku 1962 r., w związku ze znacznymi zapasami masła, rozpoczęła się sprzedaż na krajowym rynku masła chłodniczego po 27,6 centów za kg, tj. po ok. 25% taniej, aniżeli masło świeże.

W **Nowej Zelandii** czynniki ustalające ceny na produkty mleczarskie ustanowiły na 1962/63 r. ceny na masło i sery na poziomie umożliwiającym spółkom mleczarskim wypłatę dostawcom po 82,7 centa za kg tłuszczu przeznaczonego dla przemysłu maślarskiego i po 94,5 centa za kg tłuszczu dla przemysłu serowarskiego, co w porównaniu z okresem ubiegłym nie przynosi zmian w zakresie masła, ale oznacza obniżkę ceny tłuszczu w serze o 2,55 centa za kg. W dodatku cena producenta za mleko płynne została w 1962/63 r. obniżona o 0,15 centa za kg.

W **Norwegii** polityka mleczarska jest dotąd oparta na dwuletniej umowie pomiędzy państwem a organizacją farmerów. Obowiązuje ona od dnia 1 lipca 1961 r. Zgodnie z tą umową ceny na mleko, śmietanę i sery wzrosły od dnia 1 lipca 1962 r.

W **Szwajcarii** na okres od listopada 1962 do października 1965 r. weszło w życie nowe prawodawstwo, nie wprowadzające zasadniczych zmian. Jedynie państwo będzie obecnie brało większy udział w stratach z rącji eksportu, aniżeli producenci. Aby pomóc drobnym farmerom, pierwsze 8 000 kg mleka dostarczonego rocznie, będzie wolne od opłat na pokrycie kosztów eksportu. W ten sposób straty eksportowe będzie podnosiła jedynie $\frac{1}{3}$ mleka dostarczanego do mleczarni. Państwo zostało upoważnione do przeznaczania funduszu ogólnego na zwiększenie podstawowej ceny płaconej producentom o 0,5 centa.

Wielka Brytania obniżyła w 1962/63 r. gwarantowaną cenę mleka przeznaczonego do użytku w stanie świeżym o 0,10 centa za kg, ale na 1963/64 r. podniosła ją ponownie o 0,12 centa za kg.

Jak już podawaliśmy wyżej, wysokość importu do Wielkiej Brytanii została zwiększona o 5% na okres od kwietnia 1963 r. do marca 1964 r. Wysokość importu za 12 miesięcy obejmuje 416 tys. ton, z czego 40% przeznaczone jest na Nową Zelandię, 23 na Danię i ok. 16% na Australię.

W **Stanach Zjednoczonych** dopłaty do cen zostały zredukowane do 75% parytetu na dzień 1 kwietnia 1962 r.: z poziomu 83% parytetu za przerób mleka i 81% za masło. W wyniku tego obniżono dopłatę do cen mleka przeznaczonego do przerobu z 3,40 do 3,11 dol. za 100 kg i z 60,4 do 57,2 centów za funt masła. W związku z tym ceny zakupu masła zostały obniżone o 0,25 centa za funt.

W **Jugosławii** wprowadzone zostały w 1962 r. różne zarządzenia mające na celu dalszy rozwój mleczarstwa, w szczególności w sektorze uspołecznionym. W lipcu 1962 r. wprowadzono 15% dodatek wyrównawczy do ceny mleka dostarczonego przez sektor uspołeczniony.

Obecnie Ogólny Fundusz Inwestycyjny udziela pożyczek przetwórciom mleczarskim na okres 20 lat oraz niskoprocentowych pożyczek na poprawę jakości stada i zakup paszy.

Na początku 1962 r. państwo wprowadziło zróżnicowanie mleka pod względem zawartości tłuszczu.

Opr. M. Heintze

